

Jaarrekening 2016

Inhoudsopgave

1. Algemene informatie	3
1.1. Algemene gegevens	3
1.2. Samenstelling Raad van Toezicht in 2016	3
1.3. Overzicht nevenfuncties leden Raad van Toezicht per 1 januari 2016	3
1.4. Samenstelling Raad van Bestuur 2016	4
1.4.1. Nevenfuncties Raad van Bestuur 2016	4
2. Jaarrekening 2016	5
2.1. Balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)	5
2.2. Resultatenrekening 2016	6
2.3. Kasstroomoverzicht 2016	7
2.4. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.4.1. Algemeen	8
2.4.2. Grondslagen van waardering van activa en passiva	10
2.4.3. Grondslagen voor resultaatbepaling	12
2.4.4. Grondslagen voor kasstroomoverzicht	13
2.5. Toelichting op de balans 2016	14
2.5.1. Materiële vaste activa	14
2.5.2. Financiële vaste activa	14
2.5.3. Voorraden	15
2.5.4. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	15
2.5.5. Vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk financieringsoverschot	16
2.5.6. Debiteuren en overige vorderingen	16
2.5.7. Liquide middelen	16
2.5.8. Eigen vermogen	17
2.5.9. Voorzieningen	18
2.5.10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	18
2.5.11. Overige kortlopende schulden	19
2.5.12. Niet in de balans opgenomen verplichtingen	20
2.6. Mutatieoverzicht vaste activa	21
2.6.1. Mutatieoverzicht materiële vaste activa	21
2.6.2. Mutatieoverzicht financiële vaste activa	22
2.7. Overzicht langlopende schulden ultimo 2016	23
2.8. Toelichting op de resultatenrekening 2016	24
2.8.1. Opbrengsten zorgprestaties	24
2.8.2. Subsidies	24
2.8.3. Overige bedrijfsopbrengsten	24
2.8.4. Personeelskosten	25
2.8.5. Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten	25
2.8.6. Afschrijvingen op materiële vaste activa	25
2.8.7. Overige bedrijfskosten	25
2.8.8. Financiële baten en lasten	26
2.8.9. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	27
2.8.10. Honoraria onafhankelijke accountant	29
2.8.11. Transacties met verbonden partijen	29
2.8.12. Ondertekening door bestuurders en toezichthouders	30
3. Overige gegevens	31
3.1. Nevenvestigingen	31
3.2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	31

1. Algemene informatie

1.1. Algemene gegevens

Stichting Diakonessenhuis is gevestigd te Utrecht.

De Stichting exploiteert ziekenhuisvoorzieningen op de volgende locaties:

- Utrecht, Bosboomstraat 1
- Zeist, Jagerssingel 1
- Doorn (polikliniek), Bergweg 2

KvK-nummer: 30172727

1.2. Samenstelling Raad van Toezicht in 2016

De heer mr. dr. M. Oosting (voorzitter)

Mevrouw mr. R.H.M. Jansen MPA

de heer B. Koolstra RA

De heer drs. W.M.L.C.M. Schellekens

De heer prof. dr. J. Kievit

1.3 Overzicht nevenfuncties leden Raad van Toezicht per 1 januari 2016

De heer mr. dr. M. Oosting (voorzitter)

Voormalige hoofdfunctie:

- Lid Raad van State

Nevenfuncties:

- Voorzitter Onderzoekscommissie Ontnemingschikking
- Voorzitter Commissie individuele schrijvende gevallen
- Lid Bestuur Kirchheiner Stichting Ombudsman en Democratie

Mevrouw mr. R.H.M. Jansen MPA

Hoofdfunctie:

- Voorzitter College van Bestuur SSR, tevens Rector van de Raio - opleiding

Nevenfuncties:

- Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, Den Haag
- Lid Stuurgroep Opleidingshuis Rechtspraak, Den Haag
- Lid Raad van Opdrachtgevers LDCR, Utrecht
- Lid European Judicial Training Network (EJTN), Brussel
- Voorzitter Working Group Judicial Training Methodology EJTN, Brussel
- Voorzitter Externe Klachtencommissie Partos, Amsterdam

De heer B. Koolstra RA

Voormalige hoofdfunctie:

- Partner PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Nevenfuncties:

- Lid raad van toezicht Zorggroep West-Alblasserwaard
- directer en eigenaar Labor Management BV
- lid Raad van Toezicht van de AFM
- lid dagelijks bestuur Nederlandse Auschwitz comité

De heer drs. W.M.L.C.M. Schellekens

Voormalige hoofdfunctie:

- Hoofdinspecteur Curatieve Gezondheidszorg bij de IGZ

Nevenfuncties:

- Strategisch adviseur gezondheidszorg
- Lid Raad van Toezicht Ipse de Bruggen (gehandicaptenzorg)
- Voorzitter adviesraad DICA
- Cursusleider van de masterclass Kwaliteit en Financiën van het Julius Centrum UMCU (samen met prof. Schrijvers)
- Kennispartner bij Partner in Toezicht

De heer prof. dr. J. Kievit

Hoofdfunctie:

- Chirurg, hoogleraar kwaliteit van Zorg, LUMC

Nevenfuncties:

- Lid kwaliteitsconsortium en lid denktank Nederlandse Federatie Universitaire Medische Centra
- Lid Gezondheidsraad
- Lid adviescommissie Pakket, lid tijdelijke commissie Richtlijnen Kosteneffectiviteitsonderzoek Zorginstituut Nederland
- Lid stuurgroep Passende Zorg in de laatste levensfase KNMG
- Voorzitter ad hoc-Commissie Begrippenkader Passende Zorg en Praktijkvariatie

1.4. Samenstelling Raad van Bestuur 2016

De heer drs. J.M.M. Taks	voorzitter
De heer drs. M. Wiesenekker	lid met ingang van 1 april 2016

1.4.1. Nevenfuncties Raad van Bestuur 2016

De heer drs. J.M.M. Taks.

- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Openbaar Primair Onderwijs Dordrecht (OPOD)
- Lid Raad van Toezicht Kunstmin (Dordrecht)
- Lid Raad van Toezicht GGZ Breburg (Breda/Tilburg)
- Voorzitter Stichting Drechtzorg (gerelateerd aan functie Raad van Bestuur ASZ)

De heer drs. M. Wiesenekker

- Lid Bestuur Stichting CP-Net
- Lid Bestuur Stichting Procolo
- Lid Bestuur Stichting Hospice Huizen

¹ Voor zover niet voortvloeiend uit hoofdfunctie

2. JAARREKENING 2016

2.1. BALANS PER 31 DECEMBER 2016 (NA RESULTAATBESTEMMING)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-16</u>	<u>31-dec-15</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	2.5.1.	131.045.660	136.095.104
Financiële vaste activa	2.5.2.	286.046	259.461
Totaal vaste activa		<u>131.331.706</u>	<u>136.354.565</u>
Vlottende activa			
Voorraden	2.5.3.	3.880.649	2.850.615
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	2.5.4.	3.261.368	2.943.241
Debiteuren en overige vorderingen	2.5.6.	20.358.928	33.359.105
Liquide middelen	2.5.7.	36.797.234	26.905.427
Totaal vlottende activa		<u>64.298.179</u>	<u>66.058.387</u>
Totaal activa		<u><u>195.629.885</u></u>	<u><u>202.412.952</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	2.5.8.	2.309.968	2.309.968
Bestemmingsreserves		125.368	125.368
Bestemmingsfondsen		53.176.687	49.365.202
Algemene en overige reserves		1.164.468	1.164.468
Totaal eigen vermogen		<u>56.776.491</u>	<u>52.965.006</u>
Voorzieningen	2.5.9.	13.057.780	13.834.325
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	2.5.10.	79.694.227	86.224.666
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringoverschot	2.5.5.	1.044	149.822
Overige kortlopende schulden	2.5.11.	46.100.343	49.239.133
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>46.101.387</u>	<u>49.388.955</u>
Totaal passiva		<u><u>195.629.885</u></u>	<u><u>202.412.952</u></u>

2.2. RESULTATENREKENING 2016

	Ref.	2016	2015
		€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	2.8.1.	225.961.948	220.206.946
Subsidies	2.8.2.	10.562.742	10.248.270
Overige bedrijfsopbrengsten	2.8.3.	9.102.585	9.901.658
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>245.627.275</u>	<u>240.356.874</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	2.8.4.	112.567.581	109.032.464
Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten	2.8.5.	40.931.362	39.497.230
Afschrijvingen op materiële vaste activa	2.8.6.	15.823.738	14.768.064
Overige bedrijfskosten	2.8.7.	68.163.534	70.468.977
Som der bedrijfslasten		<u>237.486.214</u>	<u>233.766.735</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		8.141.061	6.590.139
Financiële baten en lasten	2.8.8.	-4.329.575	-4.588.224
RESULTAAT BOEKJAAR		<u>3.811.485</u>	<u>2.001.915</u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>			
		<u>2016</u>	<u>2015</u>
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten		3.811.485	2.001.915
		<u>3.811.485</u>	<u>2.001.915</u>

2.3. KASSTROOMOVERZICHT 2016

	Ref.	2016		2015	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			8.141.061		6.590.139
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	2.5.1	15.644.946		14.768.064	
- mutaties voorzieningen	2.5.9	<u>-776.545</u>		<u>1.562.888</u>	
			14.868.401		16.330.952
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden	2.5.3	-1.030.034		-58.915	
- mutatie onderhanden projecten uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	2.5.4	-318.126		-983.066	
- vorderingen	2.5.6	13.035.128		-8.342.394	
- vorderingen/schulden uit hoofde van bekostiging	2.5.5	-148.778		-3.305.070	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	2.5.11	<u>-3.148.425</u>		<u>1.713.688</u>	
			8.389.765		-10.975.756
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			<u>31.399.227</u>		<u>11.945.335</u>
Ontvangen interest			0		0
Betaalde interest	2.8.9	-3.917.379		-4.726.795	
Resultaat deelneming	2.8.9	<u>0</u>		<u>-6</u>	
			<u>-3.917.379</u>		<u>-4.726.801</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			27.481.848		7.218.534
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen materiële vaste activa	2.5.1	-10.782.742		-23.712.227	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2.5.1	187.239		0	
Investeringen in overige financiële vaste activa	2.5.2	-26.584		-93.960	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-10.622.087		-23.806.187
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen			0		0
Aflossing langlopende schulden	2.5.10	<u>-6.967.955</u>		<u>-8.092.425</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-6.967.955		-8.092.425
Mutatie geldmiddelen			<u>9.891.807</u>		<u>-24.680.078</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari			26.905.427		51.585.505
Stand geldmiddelen per 31 december			36.797.234		26.905.427

Er is gebruik gemaakt van de indirecte methode.

2.4. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

2.4.1. Algemeen

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2016, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2016.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi en de relevante stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving en Titel 9 Boek 2 BW.

Beleidsregels toepassing WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Continuïteitsveronderstelling

De financiële positie van het Diakonessenhuis is gezond op basis van het eigen vermogen, de gerealiseerde resultaten in de afgelopen jaren en de meerjarenverwachtingen. Aan de financiële ratio's (budgetratio, solvabiliteitsratio en DSCR) vanuit de bankconvenanten wordt ruimschoots voldaan en de liquiditeitsprognose geeft geen aanleiding tot continuïteitsrisico's. De jaarrekening is dientengevolge opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar met uitzondering van de waardering van de onderhanden projecten DBC's / DBC-zorgproducten.

In de jaarrekening 2015 is er een schattingswijziging doorgevoerd in de waardering van de onderhanden projecten uit hoofde van DBC's. De verandering in de doorlooptijd van de DBC was aanleiding om ook het schattingspercentage van 95% voor onderhandenprojecten uithoofde van DBC's te herijken. Deze herijking resulteert in een nieuwe schatting die uitkomt op 99%. Het effect op het resultaat (positief) in 2015 is ca € 0,8 miljoen.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Consolidatie

De jaarrekening betreft de enkelvoudige jaarrekening van het Diakonessenhuis.

Op grond van artikel 7, lid 6, van de Regeling verslaggeving WTZi is de volgende stichting buiten de consolidatie gebleven:

- Stichting Vrienden van het Diakonessenhuis, te Utrecht.

Verbonden rechtspersonen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van het Diakonessenhuis en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht.

Het Diakonessenhuis heeft de volgende verbonden stichting, gezien de beperkte omvang, niet in de consolidatie betrokken:

- Stichting Roezak

Specifieke aandachtspunten jaarrekening 2016 medisch specialistische zorg

Inleiding

De landelijke onzekerheden met betrekking tot de omzetverantwoording voor instellingen voor medisch specialistische zorg (ziekenhuizen, UMC's en ZBC's) zijn de afgelopen jaren verder verminderd. Sinds het jaar 2012 is sprake van landelijke onzekerheden rondom de omzetverantwoording. In 2014 zijn de risico's drastisch afgenomen met de invoering van de vaststelling van de uitkomsten van het expertonderzoek naar de omzetverantwoording 2012 en 2013 en de vaststelling van transitiebedragen. In 2015 en 2016 zijn de risico's verder verminderd.

De resterende in de jaarrekening 2016 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor Stichting Diakonessenhuis hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2015 en evt. eerdere jaren;
2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2016;
3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren;

Bij de omzetsbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft Stichting Diakonessenhuis de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in 2.4.3 van deze jaarrekening. Hierbij zijn de uitkomsten van het aanvullend omzetonderzoek 2016 meegenomen en is de "Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek 2016 Medisch Specialistische Zorg" gevolgd.

Toelichting (landelijke) onzekerheden jaarrekening 2016

De van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten in de jaarrekening 2016 zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht voor Stichting Diakonessenhuis:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2015

Stichting Diakonessenhuis heeft de over de uitkomsten van het zelfonderzoek 2015 nog geen finale overeenstemming bereikt met de zorgverzekeraars. Het Diakonessenhuis is nog in afwachting van finale vaststelling door het ZN kernteam. Alle benodigde gegevens zijn reeds aangeleverd bij de reviewers. Het wachten is op landelijke besluitvorming. Dit geldt voor zowel micro correcties (€ 0,6 miljoen) als macro afwikkeling (€ 0,4 miljoen). De verwachte uitkomsten van de onderhandelingen hierover met de zorgverzekeraars zijn verwerkt in deze jaarrekening en dit heeft niet geleid tot materiële wijzigingen van de in de jaarrekening 2015 opgenomen nuanceringsen.

2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2016

De NFU, NVZ en ZN hebben een Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek MSZ 2016 gepubliceerd. Door de NZa is niet bevestigd dat deze handreiking in overeenstemming is met publiekrechtelijke regelgeving, waarmee een inherent risico blijft bestaan. Deze rechtmatigheidscontroles worden beoordeeld door de representerende zorgverzekeraars. Op basis van dit oordeel zullen alle verzekeraars gezamenlijk over de rechtmatigheid van de facturatie 2016 concluderen. De instelling heeft, voor de jaarrekening deels op basis van een risicoanalyse, onderzoek verricht naar de risico's die voor Stichting Diakonessenhuis materieel zijn. In deze risicoanalyse zijn de uitkomsten van eerder uitgevoerde aanvullende omzetonderzoeken en beschikbare overige in- en externe controles betrokken. Ook is een inschatting gemaakt van de DCM-controles over 2015 resp. 2016 op basis van schattingen (2015 geëxtrapoleerd naar 2016).

Daarnaast is Stichting Diakonessenhuis bezig op basis van deze handreiking het onderzoek inzake 2016 af te ronden. De voorlopige uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van deze jaarrekening en het inschatten van de risico's die voortvloeien uit geconstateerde onjuiste registraties en/of declaraties, rekening houdende met de contractafspraken met zorgverzekeraars. Naar verwachting volgt in het najaar 2017 uitsluitsel over dit onderzoek. Dit kan naar verwachting van de raad van bestuur van Stichting Diakonessenhuis leiden tot niet-materiële, nagekomen baten of lasten. Waar nodig heeft Stichting Diakonessenhuis nuanceringsen geboekt.

Doelmatigheidscontroles over 2016 zullen door de zorgverzekeraars nog uitgevoerd (kunnen) worden.

Stichting Diakonessenhuis gaat er van uit dat dit geen financieel effect met terugwerkende kracht heeft. De NZa heeft in het landelijk overleg echter niet bevestigd dat dit een terechte aanneme is, dus deze onzekerheid blijft vooralsnog bestaan. Privaatrechtelijk heeft Stichting Diakonessenhuis geen afspraken terzake gemaakt met zorgverzekeraars, anders dan verwerking van de aandachtspunten zoals opgenomen in het landelijke omzetonderzoek en het bepalen van de toekomstige handelswijze op nieuwe doelmatigheidsaspecten. [specifiek maken of aanpassen waar nodig]

De uit de genoemde werkzaamheden en controles voortvloeiende beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten is verwerkt in deze jaarrekening.

3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren

Stichting Diakonessenhuis heeft met de zorgverzekeraars voor 2016 schadelastafspraken op basis plafondafspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2016 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2016 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording, rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking omzetverantwoording op de omzet 2016 in mindering gebracht en waar nodig verwerkt in de waardering van het onderhanden werk ultimo 2016.

De uiteindelijke uitkomsten zullen later blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt.

Ook afrekening van oude schadelastjaren met zorgverzekeraars kan nog tot nagekomen effecten leiden. Stichting Diakonessenhuis heeft de jaren tot en met 2013 afgerekend. Voor 2014 en 2015 bestaan nog onzekerheden omtrent overeenstemming hoogte schadelast.

2.4.2. Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Toelichtingen op posten in de balans en resultatenrekening zijn in de jaarrekening genummerd.

Financiële instrumenten

Algemeen

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs omdat deze instrumenten zijn verworven met als doel risico's tegen te hoge rentekosten af te dekken, zogeheten hedge accounting.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn geconcentreerd bij drie grote verzekeraars. Het maximale bedrag aan kredietrisico bedraagt € 9,2 miljoen. Voor de kredietrisico's inzake de vorderingen op deelnemingen en de overige vorderingen wordt verwezen naar de desbetreffende specificaties.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt gebruik gemaakt van de DCF-methode (discounted cash flow), waarbij de belangrijkste schattingelementen die in deze DCF methode wordt gehanteerd onder de paragraaf bedrijfswaarde zijn toegelicht

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een restwaarde en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Indien voor te vervaardigen materiële vaste activa noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd nodig is om deze gebruiksklaar te maken, worden de rentekosten opgenomen in de vervaardigingsprijs. Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de vervaardigingsprijs. Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen wordt een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Bedrijfswaarde

Het Diakonessenhuis heeft voor het ziekenhuis een bedrijfswaardeberekening opgesteld. De uitkomsten van de bedrijfswaardeberekening zijn sterk afhankelijk van veronderstellingen, (opslagen in) tarieven in de toekomstige bekostigingssystemen, groei van de productie en disconteringsvoeten die mede afhankelijk zijn van de toekomstige financiering en bekostiging. De bedrijfswaardeberekeningen geven aan dat de bandbreedte van uitkomsten zeer groot kan zijn. De uitgangspunten die het ziekenhuis hanteert zijn de volgende:

- Groei volume en prijs van de productie conform de geactualiseerde meerjarenbegroting, die gebaseerd is op het businessplan Diakonessenhuis;
- Discontovoet (scenario's van 0,95% tot 4,0%);
- Kasstromen komende 6 jaren conform de meerjarenbegroting.

De ingeschatte (indirecte) opbrengstwaarde is hoger dan de boekwaarde eind 2016. Hierdoor is geen sprake van bijzondere waardevermindering en is het vaststellen van de direct opbrengstwaarde niet benodigd.

Afschrijvingen en gebruiksduur

De afschrijvingstermijn van de panden is gebaseerd op de verwachte economische levensduur en de eventuele restwaarde. Er wordt onderscheid gemaakt in kerngebouwen (stellige verwachting benodigd komende 5 jaar voor medische specialistische zorg) en niet-kerngebouwen.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen : 0-10 %.
- Machines en installaties : 5 %.
- Andere vaste bedrijfsmiddelen : 10-20 %.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

De uitstaande leningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorraden

Vorraden in het centraal magazijn zijn gewaardeerd tegen kostprijs op basis van gemiddelde inkoopprijs, de overige voorraden zijn gewaardeerd tegen de recente inkooprijzen of lagere opbrengstwaarde.

Onderhanden projecten uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten worden gewaardeerd tegen 99% van de opbrengstwaarde van de DBC via de onderhandenwerk grouper (DBC Onderhoud). Op de onderhanden projecten uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde van de tegenprestatie. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Nuanceringen uit hoofde van declaratie-onzekerheden worden gesaldeerd weergegeven onder de vorderingen in overeenstemming met de Handreiking omzetverantwoording 2016.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

- De voorzieningen die gewaardeerd worden tegen contante waarde zijn: Jubilea.
- De voorziening die gewaardeerd worden op nominale waarde zijn: langdurig zieken, PLB, eigen risico WA verzekering en groot onderhoud.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

- De voorziening groot onderhoud wordt bepaald op basis van een lange termijn onderhoudsplan.
- De voorziening eigen risico WA verzekering is gebaseerd op toekomstige verplichtingen ten aanzien van nog af te handelen claims welke ten laste komen van het eigen risico bij de verzekeringsmaatschappij of voor eigen rekening komen.
- De voorziening jubilea is gevormd voor de toekomstige verplichtingen uit hoofde van jubileumuitkeringen aan personeel.
- De voorziening Persoonlijk Levensfase Budget (PLB) dient ter dekking van toekomstige verplichtingen van PLB-uren voortvloeiende uit de specifieke overgangsregeling, voor personeel in de leeftijdscategorie 45-49 jaar (peildatum 31/12/2009). Dit is conform de CAO Ziekenhuizen 2014-2016. De voorziening wordt gevormd om de kosten van toekomstige verminderde arbeidsprestaties te dekken. In deze voorziening is niet meegenomen de algemene overgangsregeling waarbij huidige oudere werknemers jaarlijks meer verlofrechten worden toegekend dan aan jongere werknemers. De reguliere rechten PLB in het kalenderjaar voor het gehele personeelsbestand zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.
- De voorziening langdurig zieken dient ter dekking van toekomstige verplichtingen van langdurig zieke werknemers.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (nominale waarde).

Operationele leasing

Bij het Diakonessenhuis kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de instelling ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

2.4.3. Grondslagen voor resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen cq. nog te ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en Diakonessenhuis zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door Diakonessenhuis gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

Het Diakonessenhuis heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij het Diakonessenhuis. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Het Diakonessenhuis betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkinggraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Naar de stand van ultimo februari 2016 is de dekkinggraad van het pensioenfonds 92% (verplichting: 105%). In 2023 dient het pensioenfonds een dekkinggraad van ten minste 123% te hebben. Het pensioenfonds verwacht hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren.

Het Diakonessenhuis heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het Diakonessenhuis heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

2.4.4. Grondslagen voor kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen (en indien van toepassing schulden aan kredietinstellingen). Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2016 geldmiddelen zijn opgeofferd. Daarnaast zijn geen investeringen verricht door middel van financiële leasing.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reëlewaarde-hedges of kasstroomhedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

2.5. TOELICHTING OP DE BALANS 2016

ACTIVA

2.5.1. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-16</u>	<u>31-dec-15</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	81.300.293	84.564.318
Machines en installaties	12.612.486	13.456.232
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	32.023.409	32.578.856
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	5.109.472	5.495.698
Totaal materiële vaste activa	<u>131.045.660</u>	<u>136.095.104</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	136.095.104	127.150.941
Bij: investeringen	10.782.741	23.712.227
Af: afschrijvingen	15.644.946	14.768.064
Af: desinvesteringen	187.239	0
Boekwaarde per 31 december	<u>131.045.660</u>	<u>136.095.104</u>
Aanschafwaarde	323.621.519	313.026.017
Cumulatieve herwaarderingen	382.050	382.050
Cumulatieve afschrijvingen	192.957.909	177.312.962

Toelichting:

Investeringen:

In 2016 is voor een totaal bedrag van € 10,3 miljoen geïnvesteerd. De investeringen hebben voor € 2,2 miljoen betrekking op vervangings- en uitbreidingsinvesteringen betreffende (medische) inventaris, voor € 3,3 miljoen op vervangings- en uitbreidingsinvesteringen betreffende ICT, voor € 3,7 miljoen op verbouwingen/instandhouding, met name verbouwing OK Zeist, voor € 0,9 miljoen op gebouwen en voor € 0,2 miljoen op terreinen.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 2.6.

Op de panden rust hypotheekrecht.

Bedrijfswaarde:

Bij het opstellen van de jaarrekening 2016 is naar de mening van de Raad van Bestuur van het Diakonessenhuis de bedrijfswaarde op basis van interne berekeningen hoger dan de boekwaarde. De Raad van Bestuur van het Diakonessenhuis heeft gekozen voor waardering op basis van historische kosten.

Bij de huidige boekwaarde van het vastgoed is er geen bijzondere waardevermindering aan de orde.

2.5.2. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-16</u>	<u>31-dec-15</u>
	€	€
Overige deelnemingen	135.614	72.354
Overige vorderingen	150.432	187.107
Totaal financiële vaste activa	<u>286.046</u>	<u>259.461</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	259.461	165.502
Bij: kapitaalstortingen	63.260	47.949
Bij: lening		85.029
Af: aflossing leningen	36.675	39.019
Boekwaarde per 31 december	<u>286.046</u>	<u>259.461</u>

2.5. TOELICHTING OP DE BALANS 2016

Toelichting:

Onder de Financiële vaste activa staat een bedrag van € 135.614 opgenomen dat de Stichting Diakonessenhuis aan haar coöperatieve verzekeraar Centramed beschikbaar heeft gesteld. De ledenrekening is omgezet in kapitaal (1 aandeel met een nominale waarde van € 1.000 en een agio van € 64.972).

Verder is er onder uitstaande leningen een bedrag opgenomen van € 0,2 miljoen (ultimo 2015: € 0,2 miljoen). Dit betreft het langlopende deel van de kosten van twee verbouwingen die in resp. 10 jaar en 6,17 jaar terug betaald zullen worden door de huurder.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen	Resultaat 2016
		€		€	€
Zeggenschapsbelangen:					
Stichting Roezak Utrecht				283.706	-1.440

Toelichting:

Aard der activiteiten van Stichting Roezak

De Stichting had ten doel het faciliteren van onderzoek, informatie en behandeling van personen die om enigerlei redenen medische en verzorgende bijstand behoeven, dan wel hiermee verband houdende activiteiten. Vanaf 2013 heeft de stichting ten doel thuiszorg.

2.5.3. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-16	31-dec-15
	€	€
Medische middelen	3.450.087	2.492.035
Voedingsmiddelen	42.380	43.520
Hulpmiddelen	385.431	312.309
Overige voorraden:		
Leenemballage	2.751	2.751
Totaal voorraden	<u>3.880.649</u>	<u>2.850.615</u>

Toelichting:

Er is geen voorziening voor incurantheid die in aftrek op de voorraden is gebracht.

2.5.4. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	31-dec-16	31-dec-15
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten A-segment	1.410.791	1.348.300
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten B-segment	24.997.321	23.629.069
Ontvangen voorschotten	-23.146.744	-22.034.128
Totaal onderhanden projecten	<u>3.261.368</u>	<u>2.943.241</u>

Toelichting:

De methodiek van berekening van het onderhandenwerk gebeurt op basis van de berekening van OHW Grouper, gewaardeerd tegen 99%, omdat de berekening uitgaat van de prijs voor een volledig product, terwijl er nog kosten gemaakt worden in een volgende periode. Per saldo is het bedrag onderhandenwerk uit hoofde van DBC's / DBC zorgproducten gestegen en komt uit op € 3,3 miljoen.

2.5. TOELICHTING OP DE BALANS 2016

2.5.5. Vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk financieringsoverschot

	Correctie na vaststelling 2011	totaal
	€	€
Saldo per 1 januari 2016	149.822	149.822
Financieringsverschil boekjaar	0	0
Correcties voorgaande jaren	0	0
Betalingen/ontvangsten	-148.718	-148.718
Subtotaal mutatie boekjaar	-148.718	-148.718
Saldo per 31 december 2016	<u>1.104</u>	<u>1.104</u>
Stadium van vaststelling (per erkenning):	c	
a= interne berekening		
b= overeenstemming met zorgverzekeraars		
c= definitieve vaststelling NZa		
	<u>31-dec-16</u>	<u>31-dec-15</u>
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	0	0
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	1.044	149.822
	<u>-1.044</u>	<u>-149.822</u>

Toelichting:

'Correctie voorgaande jaren' betreft correctie op facturatie naar aanleiding van controles. De NZa heeft ons d.d. 9 maart 2016 geïnformeerd over de definitieve verrekening met zorgverzekeraars. Er moet nog met 3 partijen afgerekend worden.

2.5.6. Debiteuren overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-16	31-dec-15
	€	€
Vorderingen op debiteuren	6.336.244	18.905.786
Nog te factureren DBC's	9.441.886	11.593.058
Overige vorderingen:		
Overige overlopende activa:		
Onderhandenwerk specialisten	-25	4
Overig	4.580.823	2.860.258
Totaal overige vorderingen	<u>20.358.928</u>	<u>33.359.105</u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen op debiteuren is gebracht, bedraagt € 0,4 miljoen. Ultimo 2015 bedroeg deze voorziening € 0,5 miljoen.

Het debiteurensaldo is ten opzichte van ultimo 2015 gedaald met € 12,6 miljoen tot € 29,9 miljoen. Er zijn geen bijzonderheden en derhalve is het niet nodig grote afwaarderingen te doen op debiteuren. De vorderingen op de maatschappen bedragen € 50.167 (geheel korter dan 1 jaar open). Ook hier zijn geen grote afwaarderingen te verwachten.

Het bedrag nog te factureren is ultimo 2016 € 9,1 miljoen (ultimo 2015: € 11,0 miljoen).

Het bedrag nog te factureren omzet DBC's is ultimo 2015 € 0,3 miljoen (ultimo 2015: € 0,6 miljoen).

De post overige is € 1,7 miljoen gestegen ten opzichte van ultimo 2015. Dit wordt met name verklaard door een stijging in de nog te ontvangen subsidies (€ 1,8 miljoen) en een daling in de postende rekening courant verhouding met de Trombosedienst (€ 0,1 miljoen) en btw (€ 0,1 miljoen, is nu een schuld en verantwoord onder de kortlopende schulden).

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

2.5.7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-16	31-dec-15
	€	€
Bankrekeningen	36.773.621	26.881.783
Kassen	14.538	11.281
Kruisposten	9.075	12.363
Totaal liquide middelen	<u>36.797.234</u>	<u>26.905.427</u>

2.5. TOELICHTING OP DE BALANS 2016

Toelichting:

De liquide middelen op de rekening-courant, spaarrekeningen en kassen zijn vrij opeisbaar (€ 36,8 miljoen). Het huidige kredietlimiet van het Diakonessenhuis bedraagt € 5 miljoen.

De liquide middelen zijn in 2016 gestegen met € 9,9 miljoen tot € 36,8 miljoen (Ultimo 2015 € 26,9 miljoen). De stijging komt door het ontvangen van de facturering ASR en DSW 2015, die eind 2015 gedeclareerd is, door hogere omzet, door lage uitgaven voor investeringen, die uit eigen middelen betaald zijn, en aflossingen op leningen.

PASSIVA

2.5.8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-16</u>	<u>31-dec-15</u>
	€	€
Kapitaal	2.309.968	2.309.968
Bestemmingsreserve	125.368	125.368
Bestemmingsfondsen	53.176.687	49.365.202
Algemene en overige reserves	1.164.468	1.164.468
Totaal eigen vermogen	<u>56.776.491</u>	<u>52.965.006</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-16</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-16</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	2.309.968	0	0	2.309.968
	<u>2.309.968</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.309.968</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-16</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-16</u>
	€	€	€	€
Bestemmingsreserves:				
Bestemmingsreserve Kapelfonds	125.368	0	0	125.368
Totaal bestemmingsreserves	<u>125.368</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>125.368</u>

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-16</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-16</u>
	€	€	€	€
Bestemmingsfondsen:				
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten	49.365.202	3.811.485	0	53.176.687
Totaal bestemmingsfondsen	<u>49.365.202</u>	<u>3.811.485</u>	<u>0</u>	<u>53.176.687</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-16</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-16</u>
	€	€	€	€
Algemene reserves:				
Algemeen vrij vermogen	1.164.468	0	0	1.164.468
Totaal algemene en overige reserves	<u>1.164.468</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.164.468</u>

Toelichting:

De bestemmingsreserve Kapelfonds is gevormd voor het aanbrengen van een kapel op locatie Utrecht.

Het weerstandsvermogen bedraagt € 58,4 miljoen en bestaat uit het eigen vermogen (€ 56,8 miljoen) en een achtergestelde lening (€ 1,6 miljoen).

Op het bestemmingsfonds aanvaardbare kosten rust geen verplichting t.a.v. bestemming, anders dan in het algemeen over het eigen vermogen van ziekenhuizen wordt gesteld.

2.5. TOELICHTING OP DE BALANS 2016

2.5.9. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 1-jan-16	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-16
	€	€	€	€	€
Overige voorzieningen:					
Groot onderhoud	9.797.037	1.000.000	2.171.805	0	8.625.232
ORT	0	1.176.000	0	0	1.176.000
Eigen risico WA verzekering	723.778	228.785	182.716	62.840	707.007
Jubilea	893.000	414.703	128.703	0	1.179.000
PLB	599.689	0	188.092	4.244	407.353
Langdurig zieken	1.820.821	802.411	163.788	1.496.256	963.188
Totaal voorzieningen	13.834.325	3.621.899	2.835.104	1.563.340	13.057.780

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-16
	€
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	6.366.919
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jaar en < 5 jaar)	6.033.861
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	657.000

Toelichting per categorie voorziening:

Groot onderhoud

Voor de kosten van groot onderhoud is gekozen voor de verweringswijze via een onderhoudsvoorziening. De toevoeging wordt bepaald op basis van het lange termijn onderhoudsplan.

ORT

De voorziening ORT dient ter dekking van toekomstige verplichtingen ten aanzien van nog uit te betalen ORT over verlofdagen over de jaren 2010-2014.

Eigen risico WA verzekering

De voorziening Eigen risico WA verzekering dient ter dekking van toekomstige verplichtingen ten aanzien van nog af te handelen claims, welke ten laste komen van het eigen risico bij de verzekeringsmaatschappij. Deze is herberekend per 31 december 2016.

Jubilea

Het betreft een voorziening gevormd uit hoofde van verplichtingen inzake gratificaties die worden uitgekeerd bij jubilea, zoals vastgesteld in de Cao-ziekenhuiswezen. Deze is herberekend per 31 december 2016.

Persoonlijk Levensfase Budget

De voorziening Persoonlijk Levensfase Budget dient ter dekking van toekomstige verplichtingen van PLB-uren voortvloeiende uit de specifieke overgangsregeling, voor personeel in de leeftijdscategorie 45-49 jaar (peildatum 31/12/2009). Dit is conform de CAO Ziekenhuizen 2011-2014. De voorziening wordt gevormd om de kosten van toekomstige verminderde arbeidsprestaties te dekken. In deze voorziening is niet meegenomen de algemene overgangsregeling waarbij huidige oudere werknemers jaarlijks meer verlofrechten worden toegekend dan aan jongere werknemers.

De reguliere rechten Persoonlijk Levensfase Budget in het kalenderjaar voor het gehele personeelsbestand zijn verantwoord onder de

Langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken houdt verband met het bepaalde in RJ 271 Personeelsbeloningen. Aangezien het Diakonessenhuis eigen risicodragend is, is deze voorziening getroffen voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening is afgenomen, omdat per balansdatum minder personeelsleden ziek waren met een gemiddeld lager bruto loon dan begin boekjaar.

2.5.10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-16	31-dec-15
	€	€
Schulden aan banken	78.494.227	84.624.666
Overige langlopende schulden	1.200.000	1.600.000
Totaal langlopende schulden	79.694.227	86.224.666

2.5. TOELICHTING OP DE BALANS 2016

Het verloop is als volgt weer te geven:

	2016	2015
	€	€
Stand per 1 januari	93.192.621	101.285.046
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	6.967.955	8.092.425
Stand per 31 december	<u>86.224.666</u>	<u>93.192.621</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	6.530.439	6.967.955
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>79.694.227</u>	<u>86.224.666</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	2016	2015
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jaar), aflossingsverplichtingen	6.530.439	6.967.955
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jaar) (balanspost)	79.694.227	86.224.666
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	54.426.250	60.329.799

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage 2.7 overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Toelichting:	
De achtergestelde lening van Stichting Vrienden van het Diakonessenhuis (lening 15) wordt in de komende 5 jaar afgelost. De eerste aflossing heeft in december 2016 plaats gevonden.	
Per d.d. 28 september 2010 is er door de Stichting Diakonessenhuis een financiering aangetrokken bij N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en Coöperatieve Rabobank Utrechtse Heuvelrug U.A., ten behoeve van investeringen in nieuwbouw, verbouw, inventaris/ICT en werkkapitaal ten bedrage van € 105 miljoen. Hiervan is € 19,3 miljoen niet getrokken. Voor financiering werkkapitaal is € 5 miljoen beschikbaar.	
Per d.d. 30 december 2013 is door Stichting Diakonessenhuis een wijzigingsovereenkomst gesloten op het financieringscontract van 28 september 2010 met N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en Coöperatieve Rabobank Utrechtse Heuvelrug U.A., ten behoeve van investeringen in nieuwbouw, verbouw, inventaris/ICT ten bedrage van € 19,3 miljoen.	
De gestelde zekerheden zijn als volgt:	
→ Hypotheekrecht tot een bedrag van € 240 miljoen (vermeerderd met 35% van dat bedrag voor rente en kosten) op de registergoederen van Stichting Diakonessenhuis staande en gelegen te Utrecht en Zeist alsmede op de nieuw te bouwen registergoederen.	
→ Verpanding van huidige en toekomstige vorderingen uit hoofde van beroep en bedrijf, voorraden, inventaris incl. machinepark en rollend materiaal en overige roerende activa van Stichting Diakonessenhuis.	
Roerende en onroerende zaken die als zekerheid gelden, moeten blijvend en voldoende worden verzekerd tegen de gebruikelijke risico's.	

2.5.11. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-16	31-dec-15
	€	€
Crediteuren	9.075.242	6.399.429
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	6.530.439	6.967.954
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5.167.998	4.965.475
Schulden ter zake pensioenen	1.196.856	1.190.554
Nog te betalen salarissen	171.516	80.314
Vakantiegeld	3.461.439	3.351.082
Vakantiedagen en PLB uren	9.710.869	8.890.187
Overige schulden:		
Rekening courant maatschappen	3.857.656	5.277.714
Overige schulden en overlopende passiva	6.481.182	11.511.806
Nog te betalen kosten:		
Interest leningen	447.146	604.619
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>46.100.343</u>	<u>49.239.133</u>

Toelichting:	
Er een stijging van het Crediteurensaldo (€ 2,7 miljoen), in de post belastingen en premies sociale verzekeringen (€ 0,2 miljoen) en in de post vakantiedagen en PLB uren van € 0,8 miljoen tot € 9,7 miljoen.	
Er is een daling van het kortlopend deel van de langlopende leningen (€ 0,4 miljoen) als gevolg van het aflopen van 1 lening in 2016, overige schulden met € 5,0 miljoen, de post interest leningen (€ 0,2 miljoen), en een daling in de post RC maatschappen van € 1,4 miljoen. Hieronder staat ook de verschuldigde betaling aan de MSBD inzake de 15% inhouding.	
De overige kortlopende schulden hebben vrijwel geheel een looptijd korter dan een jaar.	

2.5. TOELICHTING OP DE BALANS 2016

2.5.12. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2016 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op EUR 21.049 miljoen (prijsniveau 2015).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2016 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2016. St. Diakonessenhuis is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2016.

Huurverplichtingen

In het verslagjaar is evenals andere jaren het onroerend goed ten dienste van locatie Doorn gehuurd van Stichting Quarijn. Er bestaan huurverplichtingen ten bedrage van € 125.988 per jaar, dit is inclusief € 20.012 servicekosten per jaar. De huurovereenkomst is stilzwijgend voortgezet tot 31 december 2020.

Overige huur/leaseovereenkomsten

Voor centrale kopieerapparatuur zijn leaseovereenkomsten gesloten ten bedrage van circa € 232.800 per jaar.

Het contract met Ricoh heeft een looptijd van 1 jan 2011 tot 1 jan 2016 en is met 5 jaar verlengt. Het contract met Xerox loopt van 1 sep 2011 tot 1 maart 2016 en is verlengt met 1 jaar.

Tevens zijn er een vijftal auto's in de lease genomen met een jaarlijks leasebedrag ter waarde van € 49.319

Peugeot Boxer contractduur 5 feb 2016 tot 5 feb 2021

Peugeot Partner contractduur 1 jun 2014 tot 1 jun 2018. Begin 2017 is deze vervangen door een nieuwe leaseauto.

Peugeot Partner contractduur 1 jun 2014 tot 1 jun 2018. Begin 2017 is deze vervangen door een nieuwe leaseauto.

BMW contractduur 15 dec 2015 tot 15 dec 2019

VW contractduur 25 mrt 2016 tot 25 mrt 2020

Huurrechten

Door de Stichting Diakonessenhuis worden ruimten verhuurd aan andere (zorg)instellingen voor een totaal jaarbedrag van € 834.255

Overige rechten

Op balansdatum stond voor een bedrag van € 993,874 aan nog te ontvangen goederen open.

2.6. MUTATIEOVERZICHT VASTE ACTIVA

2.6.1. Mutatieoverzicht materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2016						
- aanschafwaarde	162.889.175	34.957.640	109.683.503	5.495.698	0	313.026.016
- cumulatieve herwaarderingen	382.050	0	0	0	0	382.050
- cumulatieve afschrijvingen	-78.706.908	-21.501.408	-77.104.647	0	0	-177.312.962
Boekwaarde per 1 januari 2016	<u>84.564.318</u>	<u>13.456.232</u>	<u>32.578.856</u>	<u>5.495.698</u>	<u>0</u>	<u>136.095.104</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	0	0	0	10.782.742	0	10.782.742
- mutatie gereed	2.736.723	0	8.432.245	-11.168.968	0	0
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	-6.000.747	-843.746	-8.800.453	0	0	-15.644.946
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	225.670	0	0	225.670
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	-38.431	0	0	-38.431
per saldo	0	0	187.239	0	0	187.239
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-3.264.024</u>	<u>-843.746</u>	<u>-555.447</u>	<u>-386.226</u>	<u>0</u>	<u>-5.049.443</u>
Stand per 31 december 2016						
- aanschafwaarde	165.625.898	34.957.640	117.890.078	5.109.472	0	323.583.088
- cumulatieve herwaarderingen	382.050	0	0	0	0	382.050
- cumulatieve afschrijvingen	-84.707.655	-22.345.154	-85.866.669	0	0	-192.919.478
Boekwaarde per 31 december 2016	<u>81.300.293</u>	<u>12.612.486</u>	<u>32.023.409</u>	<u>5.109.472</u>	<u>0</u>	<u>131.045.660</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0,0% - 10,0%	5,0%	10,0% - 20,0%	0,0%	0,0%	

2.6. MUTATIEOVERZICHT VASTE ACTIVA

2.6.2. Mutatieoverzicht financiële vaste activa

	Deelnemingen in groepsmaat- schappijen	Overige deelnemingen	Vorderingen op groepsmaat- schappijen	Vorderingen op participanten en op maatschappij- en waarin wordt deelgenomen (overige deelnemingen)	Overige effecten	Vordering op grond van compensa- tieregeling	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2016	0	72.354	0	0	0	0	187.107	259.461
Kapitaalstortingen	0	65.972	0	0	0	0	0	65.972
Resultaat deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangen dividend	0	0	0	0	0	0	0	0
Verstreckte leningen / verkregen effecten	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangen dividend / aflossing leningen	0	0	0	0	0	0	-36.675	-36.675
(Terugname) waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Amortisatie (dis)agio	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangen op ledenrekening	0	-2.712	0	0	0	0	0	-2.712
Boekwaarde per 31 december 2016	<u>0</u>	<u>135.614</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>150.432</u>	<u>286.046</u>

2.7. OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN ULTIMO 2016

Leningnr Diak	Lening- gever	Datum	Hoofdsom	Totale loop-tijd	Soort lening	Werke- lijke- rente	Restschuld 31 december 2015	Nieuwe leningen in 2016	Aflossing in 2016	Restschuld 31 december 2016	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren	Aflossings- wijze	Aflossing 2017	Restschuld 31 december 2017	Datum renteher- ziening	Aflossingsdatum	Effectieve rentevoet	Rente
			€			%	€	€	€	€	€			€	€				
2R	BNG	1994	4.537.802	30 jr	Hypothecair	4,93%	1.358.798	0	151.381	1.207.417	450.512	7 3/4 jr	Lineair	151.381	1.056.036	n.v.t	per kwartaal achteraf	5,020%	4,930%
4	BNG	1996	15.428.528	26 1/4 jr	Hypothecair	4,67%	3.660.646	0	590.368	3.070.278	118.438	5 3/4 jr	Lineair	590.368	2.479.910	n.v.t	per kwartaal achteraf	4,750%	4,670%
8	Rabobank	1999	4.537.802	20 jr	Hypothecair	1,35%	907.561	0	226.890	680.671	0	2 1/2 jr	Lineair	226.890	453.781	n.v.t	jaarlijks per 1-8	1,350%	1,350%
10	Rabobank	2002	3.654.000	29 3/4 jr	Hypothecair	3,400%	2.070.600	0	121.800	1.948.800,00	1.339.800	15 1/4 jr	Lineair	121.800	1.827.000	1-3-2017	jaarlijks per 1-3	3,400%	3,400%
11	Rabobank	2010	8.250.000	33 jr	Hypothecair	3,55%	6.875.000	0	250.000	6.625.000	5.375.000	26 1/4 jr	Lineair	250.000	6.375.000	1-4-2018	per maand achteraf	3,610%	3,550%
14	BNG	2003	5.000.000	20 jr	Hypothecair	4,86%	2.062.500	0	250.000	1.812.500	562.500	6 11/12 jr	Lineair	250.000	1.562.500	n.v.t	per maand achteraf	4,970%	4,860%
15	St. Vrienden	2003	2.000.000	15 jr	Achtergesteld	2,05%	2.000.000	0	400.000	1.600.000	0	4jr	Lineair	400.000	1.200.000	n.v.t	jaarlijks per 19-12	2,050%	2,050%
17	BNG	2004	7.000.000	12 jr	Hypothecair	5,25%	437.515	0	437.515	0	0	0	Lineair	0	0	n.v.t	afgelost	n.vt	5,250%
22	Rabobank	2006	5.500.000	20 jr	Hypothecair	4,145%	3.025.000	0	275.000	2.750.000	1.375.000	9 2/12 jr	Lineair	275.000	2.475.000	n.v.t	jaarlijks per 1-3	4,145%	4,145%
23	BNG	2006	5.500.000	20 jr	Hypothecair	4,120%	3.025.000	0	275.000	2.750.000	1.375.000	9 2/12 jr	Lineair	275.000	2.475.000	1-3-2021	jaarlijks per 28-2	4,120%	4,120%
24	Rabobank	2010	25.000.000	18 jr	GO-faciliteitair	variabel *)	23.000.000	0	1.000.000	22.000.000	17.000.000	22 jr	Lineair	1.000.000	21.000.000	1-1-2029	per kwartaal achteraf	3,005%	3,005%
25	BNG	2010	25.000.000	18 jr	GO-faciliteitair	variabel *)	23.000.000	0	1.000.000	22.000.000	17.000.000	22 jr	Lineair	1.000.000	21.000.000	1-1-2029	per kwartaal achteraf	3,005%	3,005%
26	Rabobank	2013	8.000.000	10 jr	Hypothecair	variabel **)	6.400.000	0	800.000	5.600.000	1.600.000	7 jr	Lineair	800.000	4.800.000	1-1-2029	per kwartaal achteraf	3,010%	3,010%
27	BNG	2013	8.000.000	10 jr	Hypothecair	variabel **)	6.400.000	0	800.000	5.600.000	1.600.000	7 jr	Lineair	800.000	4.800.000	1-1-2029	per kwartaal achteraf	3,010%	3,010%
28	Rabobank	2013	4.875.000	25 jr	Hypothecair	variabel ***)	4.485.000	0	195.000	4.290.000	3.315.000	22 jr	Lineair	195.000	4.095.000	1-1-2029	per kwartaal achteraf	3,250%	3,250%
29	BNG	2013	4.875.000	25 jr	Hypothecair	variabel ***)	4.485.000	0	195.000	4.290.000	3.315.000	22 jr	Lineair	195.000	4.095.000	1-1-2029	per kwartaal achteraf	3,250%	3,250%
	Totaal						93.192.620	0	6.967.954	86.224.666	54.426.250			6.530.439	79.694.227				

*) Middels een SWAP contract is de rente vastgezet op 4,805%. De marktwaarde is negatief en bedraagt ultimo 2016 € 9,9 mln

**) Middels een SWAP contract is de rente vastgezet op 4,87%. De marktwaarde is negatief en bedraagt ultimo 2016 € 1,3 mln

***) Middels een SWAP contract is de rente vastgezet op 5,25%. De marktwaarde is negatief en bedraagt ultimo 2016 € 2,1 mln

De marktwaarde van de renteswap is negatief en bedraagt ultimo 2016 € 13,3 mln (2015: € 14,9 mln).

2.8. TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING 2016

BATEN

2.8.1. Opbrengsten zorgprestaties

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	224.524.050	214.568.710
Overige zorgprestaties	1.437.898	5.638.236
Totaal	<u><u>225.961.948</u></u>	<u><u>220.206.946</u></u>

Toelichting:
Onder de overige zorgprestatie is ook het honorarium vrijgevestigde specialisten verantwoord. Dit betreft de gedeclareerde honorarium opbrengsten uitloop 2014.

2.8.2. Subsidies

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS (waaronder opleidingsfonds)	8.573.007	8.126.818
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	1.989.735	2.121.452
Totaal	<u><u>10.562.742</u></u>	<u><u>10.248.270</u></u>

Toelichting:
De rijkssubsidie betreft de ontvangen subsidie voor de opleiding van AIOS.
Overige subsidies betreffen ontvangen subsidie van de Hogescholen, alsmede de ontvangen gelden in het kader van de regeling Kwaliteitsimpuls Zorgpersoneel.
De subsidies liggen € 0,3 miljoen hoger dan in de vergelijkbare periode 2015. Dit wordt veroorzaakt door hoger incidentele opbrengst van € 0,3 miljoen voor de KPZ subsidie in 2016 ten opzicht van 2015.

2.8.3. Overige bedrijfsopbrengsten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Overige dienstverlening:		
- Doorberekende administratieve diensten	7.373	8.880
- Doorberekende facilitaire diensten	1.901.723	1.903.014
- Patiënt gebonden functies	98.743	188.950
Overige opbrengsten:		
- Doorberekende salariskosten medisch personeel	868.258	1.716.241
- Doorberekende salariskosten ondersteunend personeel	2.032	145.707
- Huuropbrengsten	834.256	754.940
- Geneesmiddelen	4.538.818	3.678.381
- Overige opbrengsten	851.382	1.505.544
Totaal	<u><u>9.102.585</u></u>	<u><u>9.901.658</u></u>

Toelichting:
In totaliteit liggen de overige bedrijfsopbrengsten € 0,8 miljoen lager dan 2015. Dit wordt met name veroorzaakt door een hoger bedrag aan opbrengsten geneesmiddelen van € 0,9 miljoen in vergelijking met een jaar eerder. Verder zijn er lager opbrengsten doorbelaste salariskosten (medisch) personeel (€ 1,0 miljoen, in dienst bij de maatschappen) en lagere overige opbrengsten (€ 0,7 miljoen).

2.8. TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING 2016

LASTEN

2.8.4. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	2016	2015
	€	€
Lonen en salarissen	83.779.281	80.841.124
Sociale lasten	13.109.635	12.707.469
Pensioenpremies	6.911.256	6.787.166
Andere personeelskosten:		
- Overige personeelskosten	5.001.365	4.334.105
Subtotaal	<u>108.801.537</u>	<u>104.669.863</u>
Personeel niet in loondienst	3.766.044	4.362.600
Totaal personeelskosten	<u><u>112.567.581</u></u>	<u><u>109.032.464</u></u>

Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:

	2016	2015
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime eenheden	<u>1.782</u>	<u>1.785</u>

Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0
---	---	---

Toelichting:

De totale personeelskosten zijn € 3,5 miljoen ofwel 3,2% hoger dan in 2015.

Personeel in loondienst is gestegen met € 4,1 miljoen ofwel 3,93%. De structurele loonsverhoging van 1,5% en de eenmalige uitkering in juli zoals afgesproken in de cao zijn verwerkt, een schatting is opgenomen van € 0,9 miljoen voor de doorbetaling ORT en € 0,2 miljoen als reservering voor afwikkeling van de gevolgen van de aftopping van pensioenopbouw boven de € 100.000.

De kosten voor personeel niet in loondienst zijn € 0,6 miljoen ofwel 13,67% lager dan in 2016.

Het aantal ingezette fte is in 2016 lager dan in 2015 (1.644,85 resp.1.784,63).

2.8.5. Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten

De specificatie is als volgt:

	2016	2015
	€	€
Vrijgevestigde specialisten (uitloop 2014)	-9.720	3.958.983
Kosten MSBD	40.941.082	35.538.247
Totaal	<u><u>40.931.362</u></u>	<u><u>39.497.230</u></u>

Toelichting:

Dit betreft de uitbetaling van de honorariumopbrengsten (uitloop 2014).

Ingevolge de invoering van integrale bekostiging per 1 januari 2015 behoren de honorariumvergoedingen voor medisch specialisten tot het opbrengstbegrip van de instelling. Baten uit hoofde van integrale bekostiging worden verantwoord wanneer gerealiseerd.

De verdeling van de integrale bekostiging in opbrengsten voor het ziekenhuis en opbrengsten voor vrijgevestigde medisch specialisten vindt plaats op basis van gemaakte afspraken tussen het ziekenhuis en het medisch specialistisch bedrijf. Onder de kosten zijn samenhangend met deze post vergoedingen aan het medisch specialistisch bedrijf verantwoord.

2.8.6. Afschrijvingen op materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	2016	2015
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	15.644.946	14.768.064
- desinvesteringen	187.239	0
- correctie afschrijvingen	-8.447	0
Totaal afschrijvingen	<u><u>15.823.738</u></u>	<u><u>14.768.064</u></u>

Toelichting:

De afschrijvingen zijn bepaald op de inschatting van de verwachte economische levensduur en de eventuele restwaarde van de panden.

2.8.7. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	2016	2015
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	7.314.744	7.457.694
Algemene kosten	10.151.203	11.818.070
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	40.890.892	41.355.602
Klantgebonden kosten	3.582.250	2.646.111
Onderhoud en energiekosten	5.199.822	7.034.086
Huur en leasing	474.343	399.119
Dotaties en vrijval voorzieningen	550.280	-241.704
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>68.163.534</u></u>	<u><u>70.468.977</u></u>

2.8. TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING 2016

Toelichting:

De overige bedrijfskosten zijn met € 2,3 miljoen (3,8%) gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Dit wordt voornamelijk verklaard door hogere klantgebonden kosten (€ 0,9 miljoen, met name geneesmiddelen waar ook hoger opbrengengsten tegenover staan) en dotaties en vrijval voorzieningen (€ 0,8 miljoen). Er zijn lager kosten voor onderhoud en energie (€ 1,8 miljoen), algemen kosten (€ 1,7 miljoen), patiënt- en bewonersgebonden kosten (€ 0,5 miljoen) en voedingsmiddelen en hotelmatige kosten (€ 0,1 miljoen).

2.8.8. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Rentebaten	34.950	138.577
Resultaat deelnemingen	0	0
Waardeverandering financiële vaste activa en effecten		
Subtotaal financiële baten	<u>34.950</u>	<u>138.577</u>
Rentelasten	-4.248.363	-4.598.207
Resultaat deelnemingen	0	-6
Overige financiële lasten	<u>-116.162</u>	<u>-128.588</u>
Subtotaal financiële lasten	<u>-4.364.525</u>	<u>-4.726.801</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-4.329.575</u></u>	<u><u>-4.588.224</u></u>

Toelichting:

De financiële baten en lasten bedragen € 4,3 miljoen per saldo aan lasten, € 0,3 miljoen minder lasten dan een jaar eerder. Belangrijkste oorzaak is de daling van de rentelasten.

2.8.9. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Diakonessenhuis van toepassing zijnde regelgeving: Het WNT-maximum voor de zorg, klasse V.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting Diakonessenhuis is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

	2016 €	2016 €	2016 €
	J.M.M. Taks	M. Wiesenecker	A.C. van Alphen Adviseur RvB/RvT
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01-01 t/m 31-12	1-4 t/m 31-12	1-1 t/m 31-1
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	ja
(Fictieve) Dienstbetrekking?	ja	ja	nee
Individueel WNT-maximum	179.000	134.250	14.917
Beloning	192.910	136.262	12.295
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	
Beloningen betaalbaar op termijn	10.818	8.113	
Subtotaal	203.728	144.375	12.295
Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	
Totaal bezoldiging	203.728	144.375	12.295
Motivering indien overschrijding: zie toelichting			
Gegevens 2015			
Aanvang en einde functievervulling in 2015	15-12 t/m 31-12		1-1 t/m 14-12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0		1,0
Beloning	7.701		193.978
Belastbare onkostenvergoedingen	0		0
Beloningen betaalbaar op termijn	473		0
Totale bezoldiging 2015	8.174		193.978

Toelichting:

Voor J.M.M. Taks en M. Wiesenecker is sprake van overgangsrecht en derhalve is er geen sprake van een onverschuldigde betaling.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Deze categorie is niet van toepassing in 2016.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

	2016 €	2016 €	2016 €	2016 €
	M. Oosting	R.H.M. Jansen	B. Koolstra	W.M.L.C.M. Schellekens Lid RvT
Functiegegevens	Voorzitter RvT	Lid RvT	Lid RvT	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Individueel WNT-maximum	26.850	17.900	17.900	17.900
Beloning	26.850	17.900	17.900	17.900
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Subtotaal	26.850	17.900	17.900	17.900
Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	26.850	17.900	17.900	17.900
Motivering indien overschrijding: zie toelichting				
Gegevens 2015				
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Beloning	26.856	18.404	17.904	17.904
Belastbare onkostenvergoedingen				
Beloningen betaalbaar op termijn				
Totaal bezoldiging 2015	26.856	18.404	17.904	17.904

	<u>2016</u>
	€
Functiegegevens	J. Kievit
Aanvang en einde functievulling in 2016	Lid RvT 1-1 t/m 31-12
Individueel WNT-maximum	17.900
Beloning	17.900
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Subtotaal	17.900
Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totaal bezoldiging	17.900
Motivering indien overschrijding: zie toelichting	
Gegevens 2015	
Aanvang en einde functievulling in 2015	1-1 t/m 31-12
Beloning	17.904
Belastbare onkostenvergoedingen	
Beloningen betaalbaar op termijn	
Totaal bezoldiging 2015	17.904

Toelichting:

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Deze categorie is niet van toepassing in 2016.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

3a. Bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen

	<u>2016</u>	<u>2016</u>	<u>2016</u>	<u>2016</u>
	€	€	€	€
	Arts	Arts	Arts	Arts
	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Aanvang en einde functievulling in 2016	1,0	0,8	0,8	0,8
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	0,8	0,8	0,8
WNT-drempelbedrag bezoldiging	179.000	143.200	143.200	143.200
Beloning	270.736	233.463	261.529	301.948
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	10.818	8.654	8.654	8.654
Totaal bezoldiging	281.554	242.117	270.183	310.603
Motivering indien overschrijding: zie toelichting				
WNT-drempelbedrag ontslaguitkering				
Totaal overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	0	0	0	0
Motivering indien overschrijding: zie toelichting				
Voorgaande functie				
Gegevens 2015				
Functie(s) in 2015	Arts	Arts	Arts	Arts
Aanvang en einde functievulling in 2016	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0	0,8	0,8	0,8
Beloning	258.064	215.174	212.759	208.293
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	10.672	8.538	8.538	8.538
Totaal bezoldiging 2015	268.736	223.712	221.297	216.831

	<u>2016</u>	<u>2016</u>	<u>2016</u>
	€	€	€
	Arts	Arts	Arts
	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Aanvang en einde functievervulling in 2016	0,8	0,8	0,8
Omvang dienstverband (in fte)	0,8	0,8	0,8
WNT-drempelbedrag bezoldiging	143.200	143.200	143.200
Beloning	208.348	202.689	185.135
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	8.654	8.653	8.706
Totaal bezoldiging	217.002	211.342	193.842
Motivering indien overschrijding: zie toelichting			
WNT-drempelbedrag ontslaguitkering			
Totaal overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	0	0	0
Motivering indien overschrijding: zie toelichting			
Voorgaande functie			
Gegevens 2015			
Functie(s) in 2015	Arts	Arts	Arts
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	0,8	0,8	0,8
Beloning	190.385	196.637	138.402
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	8.538	8.738	8.590
Totaal bezoldiging 2015	198.923	205.375	146.992

Toelichting:

Bovengenoemd loon is op jaarbasis. Door de markttoeslagen voor de betreffende medisch specialisten ligt dit inkomen boven de norm.

2.8.10. Honoraria onafhankelijke accountant

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
De honoraria van de accountant over 2016 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	176.040	124.281
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. medische opleidingen)	18.935	77.865
3 Fiscale advisering	1.525	1.331
4 Niet-controlediensten	0	0
Totaal honoraria accountant	<u>196.500</u>	<u>203.477</u>

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de Stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2016, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

2.8.11. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van het Diakonessenhuis heeft de jaarrekening vastgesteld in de vergadering van 23 mei 2017.

De Raad van Toezicht van het Diakonessenhuis heeft de jaarrekening goedgekeurd in de vergadering van 29 mei 2017.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 2.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum

2.8.12. Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

De heer drs. J.M.M. Taks

De heer H.W. Broeders
(voorzitter per 1-3-2017)

De heer drs. M. Wiesenekker
(per 1 april 2016)

Mevrouw mr. R.H.M. Jansen

De heer B. Koolstra RA

De heer drs. W.M.L.C.M. Schellekens

De heer prof. dr. J. Kievit

3 OVERIGE GEGEVENS

3.1. Nevenvestigingen

Stichting Diakonessenhuis heeft 2 nevenvestigingen.

3.2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van Stichting Diakonessenhuis

Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Diakonessenhuis op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van Stichting Diakonessenhuis te Utrecht ('de stichting') gecontroleerd. De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de resultatenrekening over 2016; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling verslaggeving WTZi.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Diakonessenhuis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Ref.: e0402824

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Paragraaf ter benadrukking van het niet gecontroleerd zijn van de klassenindeling 2015

Stichting Diaconessenhuis heeft in het onderdeel WNT-verantwoording 2016 toegelicht dat er sprake is van overgangsrecht. De hoogte van de bezoldiging die onder het overgangsrecht valt is mede gebaseerd op de klassenindeling 2015, welke niet door ons is gecontroleerd. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling verslaggeving WTZi is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 29 mei 2017
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel is getekend door drs C. Hameeteman RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2016 van Stichting Diaconessenhuis

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.